

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-471-9-31>

**FINANCIAL SECURITY OF THE SUBJECTS OF AGRICULTURAL
MARKET ON THE BASIS OF THE MODEL OF FINANCIAL
AND CREDIT POLICY**

**ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ АГРОПРОДОВОЛЬНОГО
РИНКУ ЗА ЗАСАДАХ МОДЕЛІ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ**

Сучасний стан фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку України, який базується на таких інституціональних принципах національної безпеки, як доцільність та системність парадигми фінансової рівноваги в просторі національних інтегрованих структур, відбувається на тлі активної фази збройного конфлікту.

Важливо уникати спокуси відкладати фінансові зміни щодо вирішення цих питань до «кращих часів» й фокусувати увагу лише на традиційних джерелах забезпечення фінансової безпеки суб'єктів ринку, бо мотиви щодо подолання загроз залишаються життєво важливими в контексті функціонального симбіозу монетарної та бюджетної складових фінансово-кредитної політики України, яка за умови впливу загроз та викликів, зазнала негативної генерації. Вона породила гіпертрофовані диспропорції в банківському секторі, суттєво скоротила пропозиції кредитних ресурсів з боку фінансових установ, пришвидшила рецесію фінансового забезпечення суб'єктів агропродовольчого ринку, різко масштабувала неконтрольоване коливання валютного курсу та його впливу на здороження вартості сировини у виробничій сфері, знизила грошові надходження різних рівнів та призупинила капіталізацію фінансових ресурсів в агропродовольчих бізнес-структурах.

Ситуативність такої тенденції ускладнила функціонування агропродовольчого ринку в цілому та негативно вплинула на обсяг податкових надходжень до бюджетів різних рівнів України. Це вимагає від уряду дієвого реагування на виклики та загрози у форматі взаємовідносин між державами з приводу міжнародного валютного регулювання, стану валютних курсів, міждержавних запозичень на відновлення ринку, а також визначення її пріоритетних інтересів на міжнародній арені.

Систематичність проведення моніторингу щодо дисбалансу діяльності суб'єктів агропродовольчого ринку дозволяє трансформувати вільні грошові кошти в результативне освоєння, здійснити оцінку факторів та їх впливу на фінансову безпеку через визначення порогу кризового фінансового стану, за наявності якого, стабілізувати їх фінансове забезпечення, вишукати потреби у джерелах відновлення та налагоджування нових господарських зв'язків, зміцнити здатність до протистояння фінансовим ризикам внутрішнього та зовнішнього характеру, стабілізувати фінансову рівновагу та адаптувати до нових реалій воєнного та післявоєнного періодів.

Дієвість заходів фінансово-кредитної політики на агропродовольчому ринку безпосередньо визначається ресурсною базою та диверсифікованою структурою формування її джерел. Саме належне функціонування виробничої сфери суб'єктів агропродовольчого ринку, здатне забезпечити потреби держави та є ключовим завданням на етапі стрімких економічних змін в Україні. При цьому, стабільність та дієздатність фінансових інструментів країни визначається рухом фінансових потоків від глобальних фінансових інститутів у післявоєнне відновлення фінансово економічних зв'язків на агропродовольчому ринку, за умови призупинення рецесії фінансового забезпечення, зростання попиту на обсяг продукції.

Більшість науковців доводять про неможливість поділу між розвитком фінансово-кредитною та монетарною політиками, оскільки вони мають потужний розподільчий вплив на забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку, на наповнення бюджету податковими надходженнями, використання кредитів та обсягу державної допомоги галузі [1]. Функціонування монетарного трансмісійного механізму в Україні до початку воєнного стану відбувалося в режимі таргетування інфляції. Підтвердженням цьому є тісний зв'язок між обліковою ставкою НБУ та вартістю кредитів, наданих суб'єктам агропродовольчого ринку в національній валюті [4]. Пропозиції щодо кількісного пом'якшення інструментів фінансово-кредитної політики НБУ виявилися ефективними та пом'якшили загрозу монетарного сектора на фінансову безпеку учасників агропродовольчого ринку на початку збройного конфлікту [2, с. 944], що з позиції закону логіки призвело до скорочення пропозиції на кредитні ресурси банківських установ для бізнес-структур агропродовольчого сектора. Причиною такої тенденції стало значне зростання ризику кредитоспроможності позичальників [3, с. 160]. Це свідчить про необхідність внесення коректив у політику НБУ щодо стимулювання кредитування суб'єктів агропродовольчого ринку України.

Спираючись на систему національних рахунків (СНР) можна звести усі напрямки забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку при зміні моделі фінансово-кредитної політики до чотирьох взаємозв'язаних інституціональних секторів: приватного, бюджетний, монетарний та зовнішньоекономічний [5, с. 105].

Фінансово-кредитна політика агропродовольчого ринку в зовнішньоекономічному секторі спрямована на забезпечення фінансової безпеки господарюючих суб'єктів та виникає в результаті взаємодії з країнами-партнерами європейського та світового рівня. Проте, вона може бути недієздатна та провокувати від'ємне значення чистого експорту грошових заощаджень господарюючих суб'єктів. Виникає потреба покриття нестачі власних заощаджень суб'єктів агропродовольчого ринку через залучення до країни іноземних інвестицій та фінансових запозичень від глобальних фінансових інститутів ЄС та світу.

Водночас, такі загрози події можуть збільшити фінансове плече в операційному левиріджі та прискорити зростання некредитоспроможності суб'єктів агропродовольчого ринку через шахрайські дії в банківських операціях. Це спонукає до впровадження цифровізації фінансової системи суб'єктів агропродовольчого ринку та досягнення стабільного стану їх фінансової безпеки. Підтверджує нашу гіпотезу, що для забезпечення фінансової безпеки суб'єктів агропродовольчого ринку в цифровізованій екосистемі необхідний захист їх структурних об'єктів фінансової системи за кількісними та якісними параметрами показників фінансового стану та платоспроможності, які за допомогою цифрових технологій локально-регіональних систем банківського сектора попереджують кіберінциденти зовнішнього й внутрішнього характеру, посилюють контроль за рухом фінансових ресурсів (потоків), зберігають функціональні взаємозв'язки між складовими фінансово-кредитної політики за умови виникнення загроз та конфліктів у макросередовищі.

Література:

1. Beckman M.A Review on the Distributional Effects of Monetary Policy. 2022 URL: <https://www.positivemoney.eu/2022/08/distributional-effects-of-monetary-policy/>
2. Bernanke B.S. The new tools of monetary policy. *American Economic Review*. 2020. Vol. 110(4). pp. 943–983.
3. Чиж Н., Урбан О. Грошово-кредитна політика України: сучасні тенденції та виклики. Економічний форум. 2023. № 1(1). С. 157-162.
4. Ільчук П.Г., Коць О.О., Зборівець Ю.Б. Вплив монетарної політики НБУ на динаміку кредитних та депозитних ставок. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7278>.
5. Рокоча В.В., Овахайло Б.М., Терехов В.І. Геоелекономіка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект). Київ: Університет економіки та права «КРОК». 2017. 202 с.